13/02/2025

Αναστήλωση και καθολική προσβασιμότητα σε μνημεία της Αρχαίας Νικόπολης

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Το Υπουργείο Πολιτισμού προχωρεί με ταχείς ρυθμούς την αναστήλωση των κιόνων στον Οίκο του Γεωργίου Εκδίκου, καθώς και της διαμόρφωσης των διαδρομών πρόσβασης στους χώρους του μνημείου, αλλά και στη Βασιλική Δ', στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού του για την συντήρηση, την προστασία, την ανάδειξη και αποκατάσταση των μνημείων της Νικόπολη.

Οι επεμβάσεις εντάσσονται στο ολιστικό σχέδιο διαχείρισης του αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης και συνδυάζονται με την μελλοντική υποψηφιότητα του χώρου για ένταξή του στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Συνολικά οι παρεμβάσεις του Υπουργείου Πολιτισμού, που έχουν ολοκληρωθεί από το 2019 έως σήμερα, αυτές που είναι σε εξέλιξη και όσες έχουν δρομολογηθεί για την τρέχουσα χρηματοδοτική περίοδο αγγίζουν τα 10.000.000 ευρώ, τα οποία προέρχονται από πόρους του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος

«Ήπειρος» 2014-2020 και 2021-2027 και του Ταμείου Ανάκαμψης.

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Οι αναστηλωτικές επεμβάσεις στον Οίκο του Γεωργίου Εκδίκου και η εξασφάλιση καθολικής προσβασιμότητας στο μνημείο, όπως και στη Βασιλική Δ’, παράλληλα με την συντήρηση των ψηφιδωτών δαπέδων της, εντάσσονται στο σύνολο των έργων, που εκτελούν συστηματικά τα τελευταία χρόνια οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού επί των μνημείων στον αρχαιολογικό χώρο της Νικόπολης.

Αναστήλωση Κιόνων 1, 2 και 3 στον Οίκο Εκδίκου

Το έργο της αποκατάστασης της Πύλης της Βασιλικής Β΄ του Αλκίσωνος ολοκληρώθηκε πριν μερικούς μήνες. Προς ολοκλήρωση βαίνει και το συνολικό έργο της αποκατάστασης του μεγάλου θεάτρου με την δρομολόγηση των εργασιών στο σκηνικό του οικοδόμημα. Στόχος μας είναι η ωρίμανση του φακέλου για την υποβολή της υποψηφιότητας της Νικόπολης για ένταξη στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Το ολιστικό σχέδιο διαχείρισης της Αρχαίας Νικόπολης, ενός αναπεπταμένου και σημαντικού αρχαιολογικού χώρου της Ηπείρου, αποτελεί στρατηγική μας προτεραιότητα. Σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ηπείρου, η οποία υλοποιεί το μείζον οδικό έργο της παράκαμψης της Νικόπολης, εξασφαλίζοντας την ενότητα του αρχαιολογικού χώρου, δημιουργούμε έναν ενιαίο αρχαιολογικό χώρο, καθολικά προσβάσιμο, με αποκατεστημένο και αναδεδειγμένο τον μνημειακό πλούτο της ρωμαϊκής και παλαιοχριστιανικής περιόδου. Βασικές αρχές για όλες τις

επεμβάσεις είναι ο σεβασμός του χώρου, η ενίσχυση της εμπειρίας των επισκεπτών με αναδεδειγμένα μνημεία και αισθητική εναρμόνιση των σύγχρονων επεμβάσεων με τις αρχαίες κατασκευές.

Άποψη του διαδρόμου ανεφοδιασμού όπου θα κατασκευαστεί ο διάδρομος

Παράλληλα, η Νικόπολη περιλαμβάνεται στους χώρους- σταθμούς της Πολιτιστικής Διαδρομής «Στα Βήματα του Αποστόλου Παύλου», που υλοποιεί το Υπουργείο Πολιτισμού, και αφορά στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία, που συνδέονται με τη Β΄ Αποστολή Περιοδεία, στο πλαίσιο του ευρύτερου έργου των Πολιτιστικών Διαδρομών με στόχο την ενίσχυση του πολιτιστικού και θρησκευτικού τουρισμού, που αποσκοπούν στην επίτευξη αειφόρου και καθολικής ανάπτυξης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο» .

Οίκος του Εκδίκου Γεωργίου (Παλάτι)

Ο Οίκος του Εκδίκου Γεωργίου, έκτασης 10 στρεμμάτων, καταλαμβάνει ένα οικοδομικό τετράγωνο και αναπτύσσεται κλιμακωτά σε διάφορα επίπεδα. Έχει την τυπολογία της ρωμαϊκής οικίας (domus) με στοιχεία παραθαλάσσιας έπαυλης (villa maritima), και η κατασκευή της χρονολογείται στον 1ο αιώνα μ.Χ. Από σωζόμενη επιγραφή στη νότια στοά του περιστυλίου της, είναι γνωστό ότι τον 4ο αιώνα μ.Χ.

η ιδιοκτησία περιέρχεται στον Έκδικο Γεώργιο. Το αξίωμα του Εκδίκου θα μπορούσε να είναι κάτι ανάλογο με το σύγχρονο θεσμό του Συνηγόρου του Πολίτη.

Οι ανασκαφές στο εν λόγω μνημείο ξεκίνησαν το 1913, οπότε και αποκαλύφθηκε το περιστύλιο, ορισμένοι χώροι περιμετρικά του και ψηφιδωτά δάπεδα. Το 1961 αποτυπώθηκαν τα κατάλοιπα και η κάτοψη του άνω τμήματος, και αναπαραστάθηκαν οι κίονες του περιστυλίου. Σε μεταγενέστερες ανασκαφές αποκαλύφθηκε μεγαλύτερο τμήμα του μνημείου.

Κάτοψη του Οίκου Εκδίκου

Το 2009, το έργο της αποκατάστασης των μνημείων και ανάδειξης του χώρου της Νικόπολης έλαβε το ευρωπαϊκό βραβείο πολιτιστικής κληρονομιάς Europa Nostra. Σήμερα, υλοποιείται η προβλεπόμενη στη μελέτη εφαρμογής αναστήλωση τριών εκ των πέντε κιόνων, καθώς και η συγκόλληση των άλλων δύο που σώζονται σε όλο το ύψος τους, χωρίς όμως την αναστήλωσή τους, λόγω μη απολύτως τεκμηριωμένης της αρχικής τους θέσης.

Βασιλική Δ’

Η τρίκλιτη Βασιλική Δ΄ Ασυρμάτου είναι χτισμένη έξω από τα τείχη της παλαιοχριστιανικής πόλης. Χρονολογείται στις αρχές του γ’ τέταρτου του 6ου αιώνα και φέρει ψηφιδωτά δάπεδα, που απεικονίζουν κυρίως γεωμετρικά μοτίβα, ενώ ξεχωρίζουν πέντε τετράγωνοι πίνακες προ της Βασιλείου Πύλης με μαιάνδρους και ζεύγη αντωπών πτηνών.

Παράλληλα, με την συντήρηση και αποκατάσταση των ψηφιδωτών, δημιουργούνται διαδρομές κίνησης των επισκεπτών, οι οποίες εξασφαλίζουν την απαίτηση για συνθήκες ασφαλούς προσέγγισης και άνετης κίνησης περιμετρικά και προς το μνημείο, με δυνατότητα πρόσβασης και των ΑμεΑ στο εσωτερικό του. Η προσβασιμότητα των ΑμεΑ επιτυγχάνεται μέσω κατάλληλα διαμορφωμένης κεκλιμένης ράμπας, ενώ προβλέπεται και η διαμόρφωση πλατώματος εισόδου ανάλογου για τη στάθμευση δύο ανάλογων οχημάτων.

Οι χώροι περιμετρικά του Περιστυλίου

Η Νικόπολη ιδρύθηκε από τον Οκταβιανό Αύγουστο, σε ανάμνηση της νίκης του στη ναυμαχία του Ακτίου, στις 2 Σεπτεμβρίου του 31 π.Χ., έναντι του Μάρκου Αντώνιου και της Κλεοπάτρας Ζ΄ της Αιγύπτου. Η γεωγραφική της θέση, σε σταυροδρόμι χερσαίων και θαλάσσιων οδών και τα τρία φυσικά λιμάνια που διέθετε της παρείχαν σημαντικά οικονομικά και στρατηγικά πλεονεκτήματα.

Η πόλη συνοικίστηκε από κατοίκους της Ηπείρου, της Αιτωλοακαρνανίας και της Λευκάδας και από Ρωμαίους αποίκους. Η ρωμαϊκή κρίση του 3ου αιώνα μ.Χ. σε συνδυασμό με τις βαρβαρικές επιδρομές συνέβαλαν στη βαθμιαία παρακμή της. Με τη διοικητική μεταρρύθμιση του Διοκλητιανού, η Νικόπολη ανακηρύχθηκε σε πρωτεύουσα της ρωμαϊκής επαρχίας Epirus Vetus.

Η ιστορία της Νικόπολης κατά τους πρώιμους βυζαντινούς χρόνους σημαδεύεται από τις βαρβαρικές επιδρομές, που σύμφωνα με τις γραπτές μαρτυρίες ξεκινούν ήδη από τα τέλη του 4ου και φθάνουν στα τέλη του 6ου αιώνα μ.Χ. Μετά το 540 μ.Χ., ο Ιουστινιανός, στο πλαίσιο της εφαρμογής ενός γιγαντιαίου προγράμματος ανακαίνισης των οχυρώσεων των πόλεων, ανανέωσε τα τείχη της πόλης.

Χωροθέτηση της κατασκευής του διαδρόμου στο μνημείο

Ορόσημο στην ιστορία της πόλης αποτελεί η εξάπλωση του χριστιανισμού και η ίδρυση της εκκλησίας της Νικόπολης. Η χριστιανική διδασκαλία κηρύχθηκε στη Νικόπολη για πρώτη φορά από τον Απόστολο Παύλο, το 62-63 μ.Χ., όταν διαχείμασε στην πόλη.

Γύρω στα μέσα του 5ου αιώνα μ.Χ. τοποθετείται η κατασκευή της Βασιλικής Αλκίσωνος που θεωρείται ο μητροπολιτικής ναός της πόλης, γεγονός που σημαίνει ότι ο Χριστιανισμός εδραιώθηκε πλήρως στη Νικόπολη, η οποία αποτελούσε μητροπολιτική έδρα που υπαγόταν στο Πατριαρχείο της Ρώμης, μέχρι το 732/3 μ.Χ. Μετά τη μεταφορά της έδρας στη Ναύπακτο αποτέλεσε έδρα Επισκοπής.

Οι πιο γνωστοί από τους επισκόπους ήταν οι δύο Δουμέτιοι και ο Αλκίσων, οι οποίοι έχουν συνδέσει το όνομά τους με δύο από τις πιο γνωστές βασιλικές της πόλης.